

נחל זהר

פירושים וחידושים בספר הזהר הקדוש

על סדר פרשת השבוע

על פי ההקדמות אשר בספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן מברסלב זצוק"ל

בוהר דא יפקון ביה מן גלותא ברחמים

להבין דרך הלימוד ומטרת עלון זה נא עיין בהקדמה בגב העלון

תרגום ללשון הקודש

זהר הקדוש - יתרו סה:

וישמע יתרו וגו', וכי יתרו שמע וכל העולם לא שמע, ויהי בתוב (שמות טו) שמעו עמים ירגזון?! אלא כל העולם שמעו ולא נשברו, והוא שמע ונשבר ונכפה מלפני הקדוש ברוך הוא וקרב ליראתו.

רבי אבא אמר, בכמה מקומות שנינו, שכל מה שעשה הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה - הכל אמת ומעשה אמת. ואין לה דבר בעולם שצריך אדם לדחותו ולנהג בו קלון, שהרי כלם מעשי אמת הם, והכל צריך בעולם.

שהרי פעם אחת היה רבי אלעזר הולך בדרך, והיה הולך עמו רבי חזקיה. ראו נחש אחד. קם רבי חזקיה להרג אותו. אמר לו רבי אלעזר, עזב אותו, אל תהרג אותו. אמר לו, ויהי הוא דבר רע שהורג בני אדם. אמר לו לרבי חזקיה, ויהי בתוב (קחלתי) אם ישך הנחש בלוא לחש. לא נושך הנחש את האדם עד שלוחשים לו מלמעלה ואומרים לו לה הרג את פלוני. ולפעמים כמו שעשה זה, כך גם מציל את האדם מדברים אחרים, ועל ידו מרחיש הקדוש ברוך הוא גם לבני אדם, והכל תלוי ביד הקדוש ברוך הוא והכל מעשי ידיו. וצריך אותם העולם. ואם העולם לא היה צריך אותם, לא היה הקדוש ברוך הוא עושה אותם. ולכן לא צריך אדם לנהג בהם קלון בדברי העולם. בדבריו ומעשיו של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה.

וישמע יתרו וגו', וכי יתרו שמע, וכל עלמא לא שמעו, והא בתיב, (שמות טו) שמעו עמים ירגזון. אלא, כל עלמא שמעו, ולא אתברו, ואיהו שמע ואתבר, (דף ס"ח ע"ב) ואתכפיא מקמיה דקודשא בריה דהא, ואתקרב לדחלתיה.

רבי אבא אמר, בכמה אתר תנינו, דקודשא בריה דהא, כל מה דעבד לעילא ותתא בלא איהו קשוט, ועובדא דקשוט. ולית לה מלה בעלמא דבעי בר נש לדחיא ליה מניה, ולאנהא ביה קלנא, דהא בלחו עובדא דקשוט אינון, וכלא אצטריך בעלמא. דהא זמנא חדא, חוה ר' אלעזר אזיל בארחה, וחוה אזיל עמיה ר' חזקיה, חמו חד חויה, קם ר' חזקיה למקטליה. אמר ליה ר' אלעזר, שביק ליה לא תקטליניה. אמר ליה, והא מלה בישא איהו, דקטיל בני נשא. אמר ליה לר' חזקיה, והא בתיב (קחלת י) אם ישוף הנחש בלא לחש. לא נשוף חויה לבר נש, עד דלחשין ליה מלעילא, ואמרי ליה זיל קטיל ליה לפלניא.

ולזמנין כמה דעביד האי, הכי נמי שזיב לבר נש, ממלון אחרנין, ועל ידי ארחיש קודשא בריה דהא ניסא לבני נשא, וכלא בידא דקודשא בריה דהא תליא, וכלא איהו עובדי ידיו, ואצטריך עלמא להו, ואי לאו דאיצטריך לון עלמא, לא עבד לון קודשא בריה דהא. ועל דא לא בעי בר נש לאנהא בהו קלנא במלי דעלמא. במלוי ובעובדי דקודשא בריה דהא על אחת כמה וכמה.

פתח ואמר, וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלקים - זה אלקים חיים. וירא - שהסתכל להאיר להם ולהשגיח עליהם. את כל אשר עשה - הכל בכלל אחד, מעלה ומטה. והנה טוב - זה צד תימין. מאד - זה צד השמאל. והרי פרשוק, טוב - זה מלאך החיים. מאד - זה מלאך המוות. והכל סוד אחד. סוד הוא לאותם שמתבוננים

בסוד החכמה.

וירא אלקים את כל אשר עשה. בכל מעשה בראשית כתוב וירא אלקים כי טוב, וכאן - וירא אלקים את כל אשר עשה. אלקים למטה שולט על התחתונים, אלקים למעלה שולט על העליונים. זהו סוד של אלהים חיים, (דבר אחר, הכל הוא אלוקים חיים) שמאיר ומדליק כל אותם מקורות עליונים ותחתונים, ומשם יוצאים כל אותם אורות להאיר.

פתח ואמר, (בראשית א) וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלקים: דא אלקים חיים. וירא: דאסתכל לאנהרא לון, ולאשגחא לון. את כל אשר עשה כלא בכללא חדא, עילא ותתא. והנה טוב: דא סטרא דימינא. מאד: דא סטרא דשמאלא, והא אוקמוה, טוב: דא מלאך חיים מאד: דא מלאך המוות. וכלא רזא חדא. רזא הוא, לאינן דמסתכלי ברזא דחכמתא.

וירא אלקים את כל אשר עשה. בכל עובדא דבראשית, כתיב, וירא אלקים כי טוב, והכא וירא אלקים את כל אשר עשה. אלקים לתתא, שליט על תתאי. אלקים לעילא, שליט על עלאי. דא איהו רזא דאלקים חיים, (נ"א דבר אחר כלא איהו אלקים חיים) דאנהיר ואדליק כל אינן בוצינין עלאין ותתאין, ומתמן נפקין כל אינן נהרין לאנהרא.

ליקוטי מוהר"ן

ובו מביא מעט ממאמר הזהר על הפרשה

תורה מז חלק ב'

ספנה גדולה לומר תורה, וצריך לזה יגיעה גדולה ואמנות יתרה, שיוכל לשקל בפלס דבריו, באפן שלא ישמע כל אחד ואחד מהשומעין בייאם מה שצריך לו, לא יותר. ואף-על פי שהכל שומעין כל התורה שאומר, עם כל זה לא ישמע כל אחד רק מה שצריך לבד. וכמוכא על פסוק וישמע יתרו: והלא כל העולם שומע, אלא יתרו שומע וכו' (זהר יתרו דף סח). כי רק שמיעת יתרו נחשב לשמיעה, שנכנס באזניו, ושמיעת כל העולם אינו נחשב שמיעה כלל. ומי שאינו יכול לומר תורה בבחינה זו, אסור לו לומר תורה. כי כל אחד ואחד כשפא אל הצדיק לשמע תורה, בא עמו גם הרע שלו, דהינו הקלפות הנבראים עלידי עברות, חס ושלום, והם הדוחקים את העולם ועושים בלבול ודחק גדול בשעת אמירת התורה, כי הרע הנ"ל של כל אחד רוצה לבלבל. וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות ו): האי דחקא דכלה מניה, הינו מהרע של כל אחד ואחד, שהם הקלפות הנ"ל. ואלו הקלפות רוצים

גם-כן לינק מן התורה, ויניקתם הוא רק מהמותרות, דהינו מה שאחד שומע יותר ולמעלה ממהו והבנתו, זה בחינת מותרות, ומשם יניקתם. וזה בחינת רזי תורה שנמסר לחיצונים, כי יניקתם רק מבחינת רזי תורה, דהינו ממה שהוא למעלה ממה האדם, כל אחד לפי הבנתו. עליכן צריך החכם האומר תורה, שיהיה לו אמנות הנ"ל, שלא ישמע שום אחד מהשומעין מה שאינו לפי מהו והבנתו, שאינו שייך לו כנ"ל, כדי שלא לתן להם יניקה, חס ושלום. ודע, שיש קלפה דקה שפסוקה להקדשה, שזאת הקלפה הדקה יכולה לינק אפלו מגוף התורה בעצמה, אפלו אם אין בה מותרות. והתקון לזה - בשמדברים מישועת ישראל, שאז בורחת אותו הקלפה הדקה. וזה בחינת מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (זבחים קטז), שיתרו בא והלך לו קדם מתן-תורה, כי יתרו הוא בחינת הקלפה הדקה שבורחת כששומעת ישועות ישראל. והצדיק האמת יש לו אימה גדולה כשאומר תורה, יותר מאימת ראש השנה ויום-הכפורים:

וַיִּשְׁמַע יְתֵרֹ וְגו', וְכִי יִתְּרוֹ שָׁמַע, וְכָל עַלְמָא לֹא שָׁמַעוּ, וְהָא כְּתִיב, (שמות טו) שָׁמַעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן. אֵלֶּא, כָּל עַלְמָא שָׁמַעוּ, וְלֹא אֶתְּבֵרֵי, וְאִיחָי שָׁמַע וְאֶתְּבֵר, (דף ס"ח ע"ב) וְאֶתְּכַפֵּי מַקְמִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא, וְאֶתְּקַרֵּב לְדַחְלֵתִיָּה. – וַיִּשְׁמַע כֹּהֵן מִדִּין חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹקִים וּלְמֹשֶׁה וַיִּשְׂרָאֵל עִמּוֹ כִּי הוֹצִיָּא ה' אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְכִי רַק יִתְּרוֹ שָׁמַע אֵת קוֹלוֹת מִתֵּן תּוֹרָה (או מלחמת עמלק וקריעת ים סוף), וְכָל הָעוֹלָם לֹא שָׁמַעוּ? הֲרִי כְּתוּב בְּשִׁירַת הַיָּם כִּי שָׁמַעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן. שְׁשָׁמַעוּ פְּלֹאוֹת קְרִיעַת יָם סוּף, כִּי שִׁנּוּי הַטֶּבַע הוּא דִּיבּוּר גִּלּוּי שֶׁל הַקֶּב"ה אֲשֶׁר אָמַר וַיְהִי, וְזֶה הַדִּיבּוּר שָׁמַעוּ כָּל הָאוֹמוֹת אֲלֵא שֶׁהַקֶּב"ה בַּעַל הָאֱמוּנוֹת הִיתְּרָה (לְדַעַת מַה לֹּא לִיִּתֵּר אֲלֵא לְצַמְצֵם שְׁלֹא יִהְיֶה רִיבּוּי אוֹ וְהַקְלִיפּוֹת לֹא יוֹכְלוּ לִינּוֹק) הָאוֹמוֹנוֹת לְשַׁקּוֹל בַּפֶּלֶם דִּבְרֵיו בַּתּוֹרָה וּבִבְרִיאָה, יוֹדַע לֹמַר הַדְּבָרִים בְּאוֹפֵן שִׁיכְנֶסוּ הַדְּבָרִים לֵלֵב הָרְאוּי לָהֶם, כְּדֵי שְׁלֹא יִינָקוּ הַחִיצוֹנִים מְרוֹזֵי סוּדוֹת קְרִיעַת יָם סוּף וּקְבֻלַּת הַתּוֹרָה שִׁישׁ בְּתוֹךְ זֶה הַמַּעֲמָד, שֶׁהֵם דְּבָרִים נִשְׁגָּבִים מֵעַל הַמוֹחַ, בַּחֲנִינַת מְקִיפִים בַּחֲנִינַת רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ וְנִבְּוָאָה וְהַשְׁגָּת אֱלֹקוֹת, אֲשֶׁר שְׂרָאֲתָהּ שֶׁפָּחָה עַל הַיָּם מַה שְׁלֹא רָאָה יַחְזָקָאֵל בֶּן בּוּזִי, אֲלֵא כָּל הָעוֹלָם שָׁמַעוּ, אֲךָ אוֹמוֹת הָעוֹלָם שְׁלֹא הָיוּ רְאוּיִים לְקַבֵּל אוֹר עֲלִיּוֹן זֶה שֶׁל דִּיבּוּר הַתּוֹרָה וְהַנְּבִיאָה שֶׁבְּתוֹךְ מִצִּיאוֹת הַתְּגִלּוֹת דִּיבּוּר ה' בְּקְרִיעַת יָם סוּף לֹכֵן לֹא נִשְׁכְּרוּ בְּלִיבָם לְהַאֲזִין וּלְהַבִּין לְשׁוֹב לָהּ, וְהוּא שָׁמַע הָאֲזִין הַבֵּין וְנִשְׁכְּרָ לָבוֹ בְּקִרְבּוֹ, כִּי הָיוּ הַדְּבָרִים כְּפִי דְּרָגָתוֹ רְאוּיִים

לְהַכְנֵס לִלְבוֹ הַמוֹכֵן, מִגּוּדֵל נִשְׁמָתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁהִיָּה כֹהֵן מִדִּין, נִמְצָא בְּצַד הַקְּלִיפּוֹת (וְחִיּוֹלוֹ לְאוֹרִיִּיתָא), אֲךָ מִצַּד שְׁנֵי חוֹתֵן מֹשֶׁה וְקִשּׁוֹר לְצַד הַקְּדוּשָׁה וַיְכּוֹל לְקַבֵּל טוֹב הַתּוֹרָה בְּלָבוֹ בְּלִי אַחִיזַת הַקְּלִיפּוֹת, כִּי אֵין מִקְבֵּל מוֹתְרוֹת אֲשֶׁר מֵעַל מוֹחוֹ (מִלְּבַד קְלִיפָתוֹ הַדָּקָה הַנִּכְנָעַת עַל יְדֵי יִשׁוּעוֹת יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאַת מִצְרַיִם וְקְרִיעַת יָם סוּף) – מִפְּנֵי שֶׁנִּתְּכַרֵּר בִּזְוָה שִׁישְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵם שׁוֹרֵשׁ גּוֹף הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל, הֵמָּה רְאוּיִים מִצַּד מַעֲשִׂיהֶם אוֹ מִצַּד רַחֲמֵי ה' לְגִילּוּי הַיִּשׁוּעָה וְזֶה הַגִּילּוּי מֵעוֹרֵר לְקִיּוֹם הַמִּצְווֹת מֵאַהֲבָה וְלֹא לְהַפְךָ וְכו'), וְלֹכֵן מֵאַחֵר וְנִשְׁכְּרָ וְהַתְּכַוֵּנָה וְכּוּפָה רְצוֹן לָבוֹ מִלְּפָנֵי הַקֶּב"ה, וְהַתְּקַרֵּב לִירְאָה, לֹכֵן נִאֲמַר שְׂרָק הוּא שָׁמַע, כִּי זֶה הוּא בְּלִבְדֵּי הַשְׁמִיעָה שֶׁל הַתּוֹרָה כְּאֲשֶׁר נִכְנָסַת לֵלֵב לְעוֹרֵר יִרְאָה שְׁבִלָּב, הֵן יִרְאָת ה' הִיא חֲכָמָה. מַה ה' אֱלֹקִיךָ שׁוֹאֵל מַעֲמָךְ כִּי אִם לִירְאָה, לְקִיּוֹם בִּירְאָה רְצוֹן מִלְּכוֹ שֶׁל עוֹלָם הַנִּכְתָּב בַּתּוֹרָה. (עֵינֵי תּוֹרָה ל"ג כִּי סוּדוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם סוּד אֲהַבַּת ה' בְּלִי גִבּוֹל מִתְּגַלִּים דִּיקָא עַל יְדֵי שְׁכּוּפָה יִצְרוּ בְּכוּחַ יִרְאָת הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר מְשִׁיב אֵל לָבָבוֹ לְדַעַת כִּי מֵלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ)

נִקְדִּים לֹמַר שְׁאֵלּוֹ הַדְּבָרִים לְקַמּוֹ, מִצַּד הַפֶּשֶׁט בְּלִי דְּבָרֵי וְהַקְּדָמוֹת רַבָּנוּ, בְּאִים לֹמַר עֲנִיִּין מַה שְׁשָׁמַע מֹשֶׁה אֶפִּילוֹ מִיִּתְּרוֹ שֶׁהוּא מִצַּד הַקְּלִיפָה, שֶׁלֹּלְמַדְנוּ שְׁגָם שֵׁם יֵשׁ נִיצוּץ וְצוֹרֵךְ בְּמָה שֶׁכֵּרָא ה' יִתְּבַרֵּךְ אוֹתוֹ לְצוֹרֵךְ הַתְּכִלִּית, אֲךָ לְפִי רַבָּנוּ לְכַאוּרָה בֹּא לְלַמֵּד בְּעִיקָר עֲנִין מִשְׁקַל הַדִּיבּוּר הַנִּשְׁמַע לְרְאוּי לֹ בְּשִׁבִּיל הַתְּכִלִּית. וְמִי שְׁאִינוֹ רְאוּי לֹא יִשְׁמַע בְּלָבוֹ

השגת פנימיות הדיבור ורוז שבו.

רַבִּי אַבְאָא אָמַר, בְּכַמָּה אֲתֵר תִּנְיִן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, כֹּל מַה דְּעָבֵד לְעֵילָא וְתַתָּא כִּלָּא אֵיהּ קְשׁוּטָא,
וְעוֹבְדָא דְקְשׁוּטָא. וְלִית לֵךְ מְלָא בְּעֵלְמָא דְבָעִי
פֶּר נָשׁ לְדַחֲיָא לִיה מַנְיָה, וְלֹאֲנַהֲגָא בֵּיה קִלְגָא,
דְּהָא כִּלְהוּ עוֹבְדָא דְקְשׁוּטָא אֵינּוּן, וְכִלָּא אֲצַטְרִיךְ
בְּעֵלְמָא. – רַבִּי אַבְאָא אָמַר, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שְׁנִינוּ,
שֶׁהִקְבִּ"ה, כֹּל מַה שֶּׁעוֹשָׂה וּפּוֹעֵל בְּדִיבּוּר צִירוּפִי
הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַמְקִימַת הַבְּרִיאָה אֲשֶׁר
נֹאמַר בְּשׁוֹרֵשׁ לַמַּעֲלָה וְלַמַּטָּה מִתְּגַלָּה בְּפוֹעֵל הַכֹּל
אֲמֵת וּמִצִּיאוֹת אֱלוֹקִית תְּכֵלִיתִית אַחַת, מִחוּבֶרֶת
תְּמִיד בְּרֹאשׁ (לַמַּעֲלָה) תוֹךְ (הַמַּחְבֵּר בְּאֲמִצֵּעַ שְׁמַיִם
וָאָרֶץ) סוֹף (לַמַּטָּה), מִיָּקוּם אוֹתִיּוֹת אֲמֵת רֹאשׁ תוֹךְ
סוֹף בְּסֹדֶר הָאֵל – בְּכִידּוּעַ וּמַעֲשֵׂה אֲמֵת, הַמְקוֹשֵׁר
לְמִצִּיאוֹת הָאֲמֵתִית שֶׁלּוֹ יִתְבָּרֵךְ הַנִּמְצָא הָרֹאשׁוֹן,
כֹּךְ שֶׁכֹּל הַבְּרִיאָה הִיא דִּיבּוּר תּוֹרָה שְׁקוֹל בְּפֶלֶם שֶׁל
הִקְבִּ"ה, אֲשֶׁר לְמִי שִׁישׁ לוֹ לֵב לִשְׁמוֹעַ יוֹכֵל לִשְׁמוֹעַ
כְּפִי דְרַגְתּוֹ מִכֹּל דִּבְרַר בְּבְרִיאָה אֵת הַדִּיבּוּר שֶׁל ה' –
הַמַּחֲיִיָּה זֶה הַדְּבָר בְּשִׁבִּיל הַתְּכֵלִית הַנִּרְצָה לַגְּלוּת
מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאֵין לֵךְ דְּבָר בְּעוֹלָם שְׁצָרִיךְ אָדָם
לְדַחֲתוֹ וּלְנַהֲוֹג בּוֹ קִלּוֹן כֵּאלִילוֹ אֵין הַדְּבָר מְדַבֵּר
אֶל הָאָדָם וְהוּא בּוֹזִי וְלֹא נִצְרָךְ, שְׁחָרִי כּוֹלָם מַעֲשֵׂי
אֲמֵת הֵם הַנִּמְשָׁכִים מִרֹאשׁ הַמַּחֲשֶׁבֶת עַד לְסוֹף
הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר הִיָּה בַּמַּחֲשֶׁבֶת תַּחֲלִילָה, וְהַכֹּל צָרִיךְ
בְּעוֹלָם לְמַעַן הַתְּכֵלִית הַנִּרְצָה לִשְׁמוֹעַ דְּבָר ה' זֶה
נִבְּוָאָה.

וְעַתָּה מִבִּיא מַעֲשֵׂה שֶׁהוּא רֹאִיָּה שְׁגָם מִי שֶׁהִיָּה
בְּצֵד הָאֲחֵר בַּתַּחֲלִילָה כִּיתָרוּ, שֶׁהוּא בְּעִצְמוֹ נִקְרָא
יִתָּרוֹ עַל שֵׁם הַקְּלִיפָה הַדָּקָה הִיתָרָה, אֲשֶׁר יֵשׁ שֵׁם

נִיצוּץ שִׁיכּוֹל לַעֲלוֹת לַקְּדוּשָׁה וּלְכֵן בְּכֹל זֹאת יִכּוֹל
דְּרַכּוֹ לַעֲבוּר דִּיבּוּר ה' וְעִיצָה לְמַשָּׁה לַחֲזוֹת לְמִנּוֹת
שְׂרִים תַּחֲתִיו. כִּי מֵאַחֵר וִיתָרוּ שְׁמַע כְּרָאוּי לְכֵן
יִכּוֹל גַּם לַהֲשִׁמִּיעַ. וְכֵן מוֹשֶׁה לִּיכּוֹ לִשְׁמוֹעַ דְּבָר
ה' מִכֹּל הַבְּרִיאָה אֲפִילוֹ אֵת הַנִּיצוּץ שֶׁבְּקִלְיַת
נוֹגַע דִּיִּקְאָה עַל יְדֵי שֶׁמְבָרִיחַ הָרַע שְׁבָה וּמַעֲלָה
הַטּוֹב שְׁבָה (עֵינֵן תּוֹר י"ט).

דְּהָא זְמַנָּא חֲדָא, הָיָה ר' אֶלְעָזָר אֲזִיל בְּאַרְחָא,
וְהָיָה אֲזִיל עַמִּיָּה ר' חֲזַקְנָה, הָמָּו חֵד חֲוִיָּא, קָם
ר' חֲזַקְנָה לְמַקְטִילִיה. אָמַר לִיה ר' אֶלְעָזָר, שְׂכִינְךָ
לִיָּה לָא תִּקְטִילִיָּה. אָמַר לִיה, וְהָא מְלָא בִּישָׁא
אֵיְהוּ, דְּקִטִּיל בְּנֵי נָשָׂא. אָמַר לִיה לְר' חֲזַקְנָה, וְהָא
בְּתִיב (קַהֲלַת י) אֵם יִשְׂרָאֵל הִנְחָשׁ כִּלָּא לְחַשׁ. לָא
נָשִׁיךְ חֲוִיָּא לְכַר נָשׁ, עַד דְּלַחֲשִׁין לִיָּה מְלַעֲיָלָא,
וְאַמְרִי לִיָּה זִיל קִטִּיל לִיָּה לְפִלְגִיָּא. – שְׁחָרִי פַעַם
אַחַת (הוּא מַעֲשֵׂה אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַזְמָן הַמְּגוּבֵל,
אֲשֶׁר נִכְנָס בּוֹ דִּיבּוּר אֶחָד מֵהָאֶחָד הַפְּשׁוּט, בַּחֲנִינָה
זְמַנָּא חֲדָא, דִּיבּוּר בְּאוּר גְּדוֹל בְּגוּוֹנִיו אֵךְ מִצּוּמָצִם,
כְּפִטִישׁ יְפוּצִין סֹלַע הַמַּתְּכָאֵר לְכַמָּה פָּנִים לְכֹל
אֶחָד כְּפִי דְרַגְתּוֹ) אֲשֶׁר הִיָּה ר' אֶלְעָזָר הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ
לִשְׁמוֹעַ דִּיבּוּרֵי ה' אֲשֶׁר בְּבְרִיאָה (בְּלַכְתֶּךָ בְּדֶרֶךְ)
וְהוּא הוֹלֵךְ רֹאשׁוֹן בַּמַּעֲלָה וּמִדְּרַגְתּוֹ, וְהִיָּה הוֹלֵךְ
עֵינָיו וְשֵׁנֵי לוֹ וְנִלְוָה אֵלָיו רַבִּי חֲזַקְיָה תַּחַת מִדְּרַגַּת
ר' אֶלְעָזָר, רָאוּ נַחֲשׁ אֶחָד הַנִּמְשָׁךְ בְּרִיאָתוֹ מִן
הָאֶחָד לַתְּכֵלִית אֶחָד. קָם בְּדַעְתּוֹ כְּפִי דְרַגְתּוֹ בִּירָאָה
לַעֲשׂוֹת רִצּוֹן הַשֵּׁם לַגְּלוּת הַטּוֹב בְּעוֹלָם וּלְסֹלֵק הָרַע
וּלְכֵן חָשַׁב בְּדַעְתּוֹ לְהַרְוֹג אוֹתוֹ אֵת אוֹתוֹ נַחֲשׁ.
אָמַר לוֹ ר' אֶלְעָזָר, עֲזוּב אוֹתוֹ מִלְּחָשׁוֹב שֶׁאַתָּה
אוֹחֵז בּוֹ לְהַשִּׁיג שֶׁהוּא הָרַע שְׁצָרִיךְ לְסֹלֵק, כִּי מוֹעֵה

אתה, כי יש בו ניצוץ טוב של דיבור ה' ולכן לא תהרוג אותו. אמר לו ר' חזקיה מה שיה קשה לו, והרי דבר רע הוא, שהורג בני אדם וצריך להקדים למנוע מהרע להתגלות (והנה באמת בעיר נאמר על ידי ר' שמעון אביו של ר' אלעזר, הטוב שבנחשים רצוץ מוחו אך זהו בעיר שמועד להזיק אך לא בשדה-ע"פ המתוק מדבש) למרות שנראה בהמשך הזוהר שלפעמים פחד סכנת המוות הוא טוב מאד לתשובה נמצא שהוא טוב בעצם. אמר לו והשיב לו ר' אלעזר לר' חזקיה רז שעתה כבר יכול לשמוע ר' חזקיה בזכות שנלווה לר' אלעזר, והרי כתוב אם ישך הנחש בלא לחש, כלומר לא נושך הנחש את האדם להמיתו עד שלוחשים לו מלמעלה ואומרים לו לך הרוג את פלוני, כי לא בהכרח יצא ממנו רוע ערס המתה להמית כל אחד שיפגוש בדרכו, נמצא שאינו רע בתכלית תמיד, וכן רוצה לומר שהקב"ה מדבר תורתו והוראתו לכל הבריאה וכל אחד שומע הדיבור כפי דרגתו ותכליתו, והנחש בעת שצריך זוכה לשמוע קול הדיבור הנבואי של השם יתברך הבא מלמעלה אשר בלחש, שאין אחר שומע מלבדו בנבראים רז זמן ההמתה אלא הוא. (אך כפי שפירש המתוק מדבש ונרחיב לפי דברנו כאן, כי כל זה שאין להרוג הנחש הוא כאמור בשדה אשר שם מקומו וביתו, אך אם יכנס לעיר בשבת, וניכר ביותר שוני הדבר שהעיו פניו לבא לעיר בשבת שהיא הפך בחינת הזק, הרי יש הלכה שהיא נבואה שקבלנו מרבן של כל הנביאים, אשר גילה רשב"י דבריו, כי אז יש לאדם לרצוץ ראש הנחש.

ולמנצין פמה דעבירי הא, חכי נמי שזיב לבר נש, ממלין אחרנין, ועל ידוי ארחיש קודשא בריה הוא ניסא לבני נשא, וכלא בידא דקודשא בריה הוא תליא, וכלא איהו עובדי ידוי, ואצטריה עלמא להו, ואי לאו דאיצטריה לון עלמא, לא עבד לון קודשא בריה הוא. ועל דא לא פעי בר נש לאנהגא ביהו קלנא במלי דעלמא. במלוי ובעובדי דקודשא בריה הוא על אחת פמה ופמה. - ולפעמים כמו שעשה זאת להמית אדם, שהוא צד הרוע לכאורה, כך גם מציל לפעמים את האדם מדברים אחרים, ועל ידו דייקא מרחיש ועושה הקב"ה נם לבני אדם, שהוא דייקא גילוי הטוב והרחמים, והכל הוא מעשי ידיו של הקב"ה והרבה שלוחים למקום, וצריך העולם להם לכל הנבראים לעשות שליחותו יתברך בשביל יתר הנבראים לקרבם לתכלית. ואם העולם לא היה צריך אותם בשביל להתקרב להקב"ה ולהכיר אותו (עיין תורה ל"ט חלק ב'), לא היה הקב"ה עושה אותם. ולכן לא צריך האדם לנהוג בהם קלון לדחותם ולבטלתם כאילו הם בזויים ורעים בתכלית ואין צורך טוב בהם כי בדברי העולם אשר נעלמים בהם סודות, אשר לעת עתה כל אחד שומע כפי דרגתו דברי ה', ובבא היום כאשר כל העולם יהיה מוכן, יצאו מהעלם ויתגלה כבוד הקב"ה ודיבור והשגה שהיה מלוכש בהם. בדברי הקב"ה, כאשר כבר אדם השיג בכללות כי הקב"ה מדבר בכל עת ומקום ומחדש בטובו ודיברו תמיד מעשה בראשית ונשמע קולו בבריאה כולה לחיותה, וכן דברי תורה גלויים שקיבלנו וסודות נעלמים שיש בהם, אשר שומע מפי החכם דברי

אלוקים חיים אשר אפילו שיחת חולין שלו צריכה עיון וכל שכן דברי תורה, על אחת כמה וכמה שאין לבזותם ח"ו.

פֶּתַח וְאָמַר, (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. וַיֵּרָא אֱלֹהִים: דָּא אֱלֹהִים חַיִּים. וַיֵּרָא: דְּאִסְתָּכַל לְאַנְהָרָא לִזְנוּ, וְלֹא שְׁנָחָא לִזְנוּ. אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה כִּלְא כִּכְלָא חֲדָא, עֵילָא וְתַתָּא. וְהִנֵּה טוֹב: דָּא סְטָרָא דִּימִינָא. מְאֹד: דָּא סְטָרָא דְשִׁמְאָלָא, וְהָא אִנְקִמְוִהָ, טוֹב: דָּא מְלָאךְ חַיִּים מְאֹד: דָּא מְלָאךְ הַמְּוֹת. וְכִלְא רְזָא חֲדָא. רְזָא הוּא, לְאִינֹן דְּמִסְתָּכְלִי בְּרְזָא דְחִכְמָתָא. – פֶּתַח וְאָמַר להביא מקורות לדבריו כנ"ל כי הכל נצרך ובכל אחד מאיר אור ה' אשר בדיבורו יתברך, אפילו במדבר שנראה הכי רע שבעולם והוא המוות כמובא לקמן. ועתה מחלק הפסוק לפי דרגות ההתגלות של אור ה'. וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלוקים, זה אלוקים חיים שממנו נמשך חיים וטוב לכל חי, האור המצטמצם בבינה כדי שיכולו לקבלו במידה לשמוע כל אחד לפי דרגתו את קול החיים המקיף לו ונכנס בתוכו. וירא: שהסתכל בתחילת השלמת הבריאה להאיר להם ולהאיר אותם. להאיר להם הדרך לתכלית, להאיר אותם כי הם בעצמם דבר ה' החי ונושם. ולהשגיח להם להביאם לתכלית מתוך הבחירה בהשגחה נסתרת וגלויה של קול נשמע ולא נשמע. וזה האור של מקור החיים הנמשך עליהם, בשורשו הוא אור פשוט ועליון וסתום ונעלם וכולל בתוכו כל הנבראים ואפשרות בחירתם וזהו, את כל אשר עשה, כל

דייקא, הכל בכלל אחד, כי בשורש הטוב העליון והרע העתידי נכללים יחד, וכן כל הנבראים מרם הבחנת דרגתם מעלה מטה, רוח וגשם, הכל אחד. ובעת הבריאה התחלקו הטוב והרע לצדדים רחוקים זה מזה כביכול בעיני המבחין וזהו. והנה כאן גילוי וברור לפנינו טוב: זה צד הימין. מאד רחוק זה צד השמאל. והרי העמידו החכמים את כוונת המילים בפסוק. טוב זה מלאך החיים שהוא גילוי הטוב של אור ה' יתברך שבתורה ובבריאה באופן ברור. מאד זה מלאך המוות. כי הוא טוב מאד מצד היותו מעורר אדם לתכלית ולתשובה כנ"ל. וכן בעת שמגיע העת של האדם לעלות למעלה לעולם האמת, אם זה בשביל להודיך ואז ליהנות מזיו השכינה ואם זה בשביל לשוב בגלגול לעוד הזדמנות. והכל הן הימין והן השמאל, הטוב והרע, החיים והמוות, הכל רז אחד. כי הכל אחד כנ"ל כל אשר עשה כנ"ל נמשך מאלוקים חיים מקור החיים. וזה הסוד של האחדות והאהבה האלוקית האין סופית, הקב"ה משמיע תמיד לכל הנבראים, אך לא כולם שומעים עדין, כמו העמים אשר ירגזון ולא שמעו והבינו, אלא פוד גלוי הוא לאותם היראים שמתבוננים בליבם בסוד החכמה הצפונה בתורה ובנבראים ומכינים עצמם על ידי היראה לשמוע אלו הסודות של דברי אלוקים חיים. ואלו החכמים המתבוננים ורואים בכל גווני פרטי הבריאה המחולקים דייקא את אור האחדות הם אשר יכולים דייקא לחלק דברי תורתם בעת דיבורם באופן שישמע כל אחד הדבר הצריך לא ולא יותר. כי יש להם אימה ויראה בעת שאומרים תורה יותר מאימת ראש השנה ויום הכיפורים. כי

בראש השנה ויום הכיפורים ימי הדין והמשפט, המה יראים לדעת כי ה' משגיח וצופה במעשיהם שעשו ואפילו במחשבות שלהם בראש השנה, שיש לחשוב מחשבות טובות כידוע כי הוא משפיע גם כן על החתימה של ימי העתיד, וביום הכיפורים דיבורי הפה של הווידוי והתפילה שיש לדקדק בהם באימה גילה באמונה ברחמי ה' החפץ בתשובה ומוחל וסולח. וכל זה באלו הימים הנוראים יביא האדם הירא לאימה פחד טובים לדקדק במעשיו. אך על אחת כמה וכמה שיש לו להיות באימה ולדקדק בחילוק הדיבור לכל אחד משומעי לקחו וחלקו הטוב, כי הוא עתה המכריע אשר בידיו להמשיך חיים או הפך ח"ו, כי דיו לעבד להיות רבו, מה שהקב"ה מסתיר האחדות ואהבה בשביל הבחירה של הנבראים ומחלק האור ומשמיע לכל אחד ואחד כפי ענינו, שלא יהיה ריבוי אור ויניקה לחיצוניים, שהוא הפך התכלית הפנימית, לכן צדיק האמת (ראש תוך סוף ימין שמאל אמצע) ידקדק מתוך היראה של השגת האחדות וחלוקתה, לשקול ולפלס דבריו כפי השומעים. והבן.

ועוד הבחנה בדקדוק מילות הפסוק.

וַיֵּרָא אֱלֹקִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. בְּכָל עֹבְדָא
דְּבְרָאשִׁית, כְּתִיב, וַיֵּרָא אֱלֹקִים כִּי טוֹב, וְהָכָא
וַיֵּרָא אֱלֹקִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. אֱלֹקִים לְתַתָּא,
שְׁלִיט עַל תַּתָּא. אֱלֹקִים לְעֵילָא, שְׁלִיט עַל עֵילָא.
דָּא אֵיהוּ רְזָא דְּאֱלֹקִים חַיִּים, (נ"א דבר אחר כלא
אֵיהוּ אֱלֹקִים חַיִּים) דְּאֵנְהִיר וְאֵדְלִיק בְּלֵאנֵינוּ
בּוֹצִינֵינוּ עֵילָאין וְתַתָּאין, וּמִתְמָן נִפְקִין בְּלֵאנֵינוּ
נְהוּרִין לְאַנְהָרָא. – וַיֵּרָא אֱלֹקִים אֶת כָּל אֲשֶׁר

עשה כנ"ל. בכל מעשה בראשית מלבד פסוק זה תמיד כתוב, וירא אלוקים כי טוב, כי הוא לכאורה הטוב העליון השורשי המהותי, טרם הצמצום הרב והגילוי בעשיה וטרם התחלקות לטוב ורע חיים ומוות מובחנים בצדדים כנ"ל. וכאן בפסוק כנ"ל נאמר קודם, לפני גילוי הטוב, וירא אלוקים את כל אשר עשה. שראה להשגיח להאיר ולכלול בכל הגוונים כנ"ל את הטוב והטוב מאד. אלוקים למטה בעשיה, שולט ומשגיח על התחתונים שאינם שומעים תמיד את טוב אור התורה והחיים. זה בחינת השכינה שלפעמים בגלות ולפעמים בהתגלות אבל תמיד משגיחה. אלוקים למעלה שולט ומשגיח על עליונים היכולים להתבונן ברזים ולשמוע אותם, ורואים סוד האחדות, מה שהוא יתברך מביט על כולם באהבתו. זהו סוד ורו של אלוקים חיים המתחלק בעשיה כפי הלב הנשבר, שמאיר ומדליק כל אותם מקורות ונשמות עליונים ותחתונים, כל אחד לפי דרגתו. ומשם מן הבינה יוצאים כל אותם אורות מצומצמים להאיר ולהחיות כל הנבראים. ומי שיש לו לב להבין ובינה להשכיל אזי ישמע את קול ה' בכוח וכו' ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. מה נאו על ההרים רגלי המבשר משמיע שלום. ונזכה כולנו לעובדו יתברך שכם אחד. ביום הוא יהיה ה' אחד ושמו אחד במהרה בימינו אמן.

עלון זה מטרתו לעודד את הציבור לגלות ולחדש בהבנת מאמרי הזהר, על פי תורותיו של רבנו הקדוש, אשר המה הקדמות עמוקות לכל חלקי התורה ובפרט ללימוד הזהר, כפי המובא בדבריו: "אמר התורה שלי היא כולה הקדמות" (שיחות הר"ן קצ"ט). והוא בעיקר לפי הכלל החמישי לדרך לימוד ליקוטי מוהר"ן המובא בספר ביאור הליקוטים להרב רבי אברהם בן רבי נחמן וצוק"ל. וזה לשונו "...הוא כל מקרא או מאמר חז"ל, שמוזכר קצת מאתו לאיזה ענין, סובב כוונתו על כל הענין ונכנס ונתבאר כל המקרא והמאמר חז"ל בזה הענין". עכ"ל. כלומר שכללי התורה וההקדמות שמביא רבינו הקדוש בתורתו המה מפרשים את כל המאמר שמביא בדבריו רק את חלקו בספריו. והבא לעיין בתורתו ובהר, יראה בעיניו ממש איך כל כללי תורתו נמצאים בכל מאמר הזהר והוא פלאי. ויש להבין קצת הענין בפרטות כי ידוע אשר נשמות רבנו הקדוש ונשמת רשב"י אחת המה, כמובא רמז לכך בספר כוכבי אור, כי גימטריה נחמן בן שמחה וכן גימטריה שמעון בן יוחאי חושבן דין כחושבן דדין. לכן נרמזו אור חכמתם הגדול בשם העלון נחל זהר, שהרי נחל הוא על שם הנחל נובע מקור חכמה המאיר ומגלה זהר רשב"י הנסתר, שהוא אור הזהר הקדוש. נא ונא ראו בעצמכם לחדש בדרך לימוד זה להוציא עצות למעשה ולהתחזקות בעבודת ה' ויתקיים בנו מאמר הזהר: **בהאי חיבורא דילך דאיתו ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי. במהרה בימינו אמן.**

עצות על פי הלימוד

א. כדי שאדם יוכל לומר תורה ברבים באפן שכל אחד מהשומעים ישמע רק את מה שצריך לו לפי דרגתו ולא יותר,

צריך שיהיה לו יראה בעת אמירת התורה יותר מאימת ראש השנה ויום הכפורים.

ב. לזכות לזאת האימה לכאורה הוא דיקא על ידי התבוננות בהשגת רזי התורה, סוד אלוקים חיים.

ג. על ידי השמעת הישועות שה' עשה לישראל, מרחמים הקלפה הדקה הסמוכה לקדשה, שלא תוכל לינק מגוף התורה בעצמה.

תפילה על פי הלימוד

רבנו של עולם אנא זפני לדעת שכל מה שבראת בעולם נצרך ואם לא היה נצרך לא היית בורא אותו. ולא אזול בשום נברא ואדע להפיש את הטוב שבכל הנבראים אפלו בנחש הנראה במזיק, ותהיה בי אמונה שלמה שלא הנחש ממית אלא החטא ממית ואם לא תלחש לנחש להמית לא יעשה רע לשום אדם ואפלו דיקא על ידו תעשה נסים להציל בני אדם ולרפא אותם. ואכבד כל הבריות ובמיוחד את עם ישראל אשר כל נשמותיהם עמדו בהר סיני לשמע עשרת הדברות והתורה כלה, ובפרט אכבד את הצדיקים ותלמידי החכמים ובפרט בעלי תשובה וגרי צדק, ואדע שיש בהם ניצוץ תורה יקר שיש לי ללמד ממנו. וזכני בכל עת ליראת שמים ולב שומע ובפרט בעת שאשמע תורה מפי צדיקים הטה אזני

לשמע ולהבין דברי אלוקים חיים ואנזה על ידי זה להשיג סודות התורה כפי מדרגתי. להשיג אחדותך בבריאה כלה. ותזכנו לשמע חדושי תורה בכל פעם מפי הצדיקי אמת, ונזהר שכל אחד מאותם הבאים לשמע לא ישמע רק מה שצריך לו ולא יותר, ותתן כח לצדיקי אמת שיהיו יכולים לשקל בפלס דבריהם, באפן שלא ישמע כל אחד מהשומעים כי אם מה שצריך לו ולא יותר, באפן שלא יהיה שום יניקה להקליפות חס ושלום מהחדושי תורה ותעזרנו שלא יהיה כח להקליפות הנבראים על ידי עברות חס ושלום לבלבל בשעת אמירת התורה של הצדיקי אמת על ידי הדחק הגדול שעושים אז, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: האי דחקא דכלא מניהו. ותעזרנו שלא לדחק עצמנו ביותר בשעת אמירת

התורה בכדי שלא לגרם חס ושלום על ידי זה איזה בלבול הדעת לצדיקי אמת, רק כל אחד יעמד על מקומו ולא ישמע מהחדושי תורה של הצדיק רק מה שצריך לו ולא יותר, ותתן בלב הצדיקי אמת שבשעת אמירת תורתם ידברו מישיעות ישראל, בכדי שעל ידי זה תברח גם הקלפה הדקה שיש לה כח לינק אפלו מגוף החדושי תורה בעצמם אפלו אם אין בהם בחינת מותרות, ותזכנו לעמד באימה ויראה גדולה בשעה שנזהר לשמע חדושי תורה מפי הצדיקי אמת, כי כבר הודעת לנו שגם הצדיק בעצמו יש לו אימה גדולה בשעה שאומר תורה, ויקים בנו מקרא שבתוב: הקם לעבדך אמרתך אשר ליראתך. ונאמר: סוף דבר חבל נשמע את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם. אמן בן יהי רצון.

לעילוי נשמות
הרב מאיר צבי בן הרב נחמן ישראל
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
מרזו תמו בת דוד והיבוכא פריחה
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמות
הקדוש אלישע יהונתן בן חגי. ה' יקום דמו
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמות
הקדוש אליהו יעקב בן אבידע. ה' יקום דמו.
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמות
דבורה בת חיים
ת.נ.צ.ב.ה.

ליצירת קשר להארות ותרומות nahalzohar@gmail.com